

[Erik Holst]

dag kan løfte sløret for nogle af de initiativer, som regeringen – ikke ministeren alene, men regeringen – vil tage over for befolkningsproblemerne, over for naturproblemerne på disse små øer, der også efter socialdemokratiets opfattelse både har stor betydning og måske navnlig i fremtidens samfund, der bliver et fritidsorienteret samfund, vil få meget, meget større betydning, end de har i dag.

Ministeren har i sin gennemgang af de enkelte områder selvfølgelig lagt vægt på, at det var vigtigt, at der var erhvervsmuligheder. Lad os se i øjnene, at således som forholdene er i dag, er erhvervsmulighederne uden for landbruget få og små. Måske kunne man gøre noget for vedvarende energi, således at man dog havde energi til samme pris eller lavere, end vi har den på fastlandet. Lad os sige, at man kunne støtte gennem en særlig ølov, der kun vedrørte disse små øers erhvervsforhold.

For landbrugets vedkommende synes jeg nok at ministeren er alt, alt for beskedent. Man siger, at der for øjeblikket er vanskeligheder med at drive landbruget videre, og det kan vi godt forstå, for der er ekstra omkostninger ved at transportere varerne, gødning, kunstgødning, og hvad der ellers er, til landbruget, og der er forhold, der betinger ekstra omkostninger ved at transportere varerne fra øerne. Men her kunne ministeren jo henstille til sin ministerkollega landbrugsministeren – når øboerne finder, det er meget vigtigt, at der ikke skabes mulighed for ødegårde – at lave en overgrænse for sammenlægning af gårde. Han kunne henstille til sin kollega at prøve nogle dyrkningsforhold og produktionsforhold, der var helt anderledes end dem, vi har på fastlandet.

Ministeren siger flere gange i sin redegørelse, at der er mange værdier af speciel karakter i disse små samfund, og det er jeg meget enig med ham i. Hvorfor skulle vi så ikke bruge nogle af disse værdier til at etablere en slags kollektive produktionsforhold, navnlig omkring landbruget? Man kunne også dyrke særlige, kemikaliefri landbrugsprodukter og i det hele taget lave en nicheproduktion, men det forudsætter, at vi kan bløde nogle af disse meget skrappe regler op, der findes for landbruget for øjeblikket, og at vi laver nogle beskyttelsesforhold, der tager hensyn til de specielle vilkår, som øerne har. Jeg spørger

direkte, om ministeren har tænkt på at henvende sig til landbrugsministeren.

Der er et andet område, som jeg nok finder at der er en anelse mere positive synspunkter på, og det er turismen. Vi er i socialdemokratiet meget enige med ministeren om, at det ikke vil være lykken for de små øer at få vældig store sommerhusområder udlagt. Dels vil naturen kunne tage skade af disse vældige sommerhusområder, dels er der noget med kloakering, og der er problemer med vandforsyning.

Derimod er der den anden mulighed, nemlig at fremholde mulighederne i fremtiden for i højere grad at tilgodese lystsejlere, cyklister og vandrerne, der har en helt anden og beskednere indflydelse på omformningen af naturen på øerne. Jeg vil tro, at en sådan turisme også i højere grad vil betyde, at det beskæftigelsesmæssigt bliver mere eftertragtelssværdigt at være på øerne sammen med turisterhvervet. Hvis turisterhvervet på andre områder er i vækst, må det navnlig kunne være i vækst på de små øer.

Der er en helt afgørende ting, som ministeren ikke rigtig har noget forslag om at gøre noget ved, og det er social- og sundhedsvæsenet på øerne. Det er jo helt oplagt, at har man ældre folk – og det får man jo på øerne, efterhånden som folk har boet der i mange år – er det således, at der vil blive et problem med, at disse folk skal til fastlandet på deres gamle dage, hvis de skal i pleje. I modsat fald kunne man gøre det, at man etablerede et plejearrangement på øen, måske lidt uden for de normale regler, med nogle beskyttede boliger, der kunne forestås af en sygeplejerske, og i det øjeblik de ikke benyttes som beskyttede boliger, kunne de benyttes til et andet formål, f.eks. turisme.

Det er også helt oplagt, at skolerne kan man kun sikre for de yngste klassers vedkommende. Det vil ikke være muligt at etablere et skolesystem, hvor man kan undervise 8., 9. og 10. klasser hjemme på øen. Her skulle trafikstøtten kunne betyde, at disse børn ikke får urimeligt lange opholdstider, hverken på øerne eller på fastlandet, inden de kan komme frem og tilbage, og den skulle kunne sikre en uddannelsesmulighed, der måske kunne betyde, at børnene senere i tilværelsen fandt, at det måske alligevel var værd at vende tilbage til øerne, hvor de startede fra.